

Dr. Umut AKYÜZ

**SORUMLULUK KAVRAMININ
HUKUK FELSEFESİ BAĞLAMINDA
DEĞERLENDİRİLMESİ**

İrade Hürriyeti Bağlamında Cezai Sorumluluğun Esası

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	VII
KISALTMALAR.....	XIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM SORUMLULUĞUN FELSEFİ DAYANAKLARI

1. ÖZGÜRLÜK KAVRAMI	7
1.1. Felsefe Tarihinde Özgürlük Kavramının Yeri	8
1.1.1. İlk Çağ felsefesinde özgürlük algısı.....	10
1.1.2. Orta Çağ felsefesinde özgürlük algısı.....	22
1.1.3. Yeni Çağ felsefesinden bu yana özgürlük algısı	31
1.2. Değerlendirme	49
2. İRADE HÜRRİYETİ MESELESİ.....	50
2.1. Orta Çağ Filozofu Augustinus'un İrade Özgürlüğü Algısı.....	53
2.2. İslam Düşüncesinde Meselenin Ele Alınışı	57
2.3. Determinizm- İndeterminizm Tartışmaları	71
2.4. Kötülük.....	91
2.4.1. Kötülük problemi.....	92
2.4.1.1. Kötülük problemi üzerine ateistlerin argümanları	94
2.4.1.2. Kötülük problemi üzerine teistlerin argümanları	97
2.4.1.3. Kötülük problemi üzerine öne sürülen argümanların tahlili.....	106
2.4.2. Kötülük imkânı irade hürriyetinin teyidi midir?.....	108
3. SORUMLULUK ŞARTI OLARAK “NEDENSELLİK” KAVRAMI.....	110

3.1. Ceza Hukukunda Nedensellik Bağı ve Objektif İsnadiyet	117
3.2. Değerlendirme	126

İKİNCİ BÖLÜM

SORUMLULUK KAVRAMI

1. SORUMLULUĞUN TANIMI.....	127
2. TARİHSEL OLARAK SORUMLULUK	129
2.1. Başkasının Fiilinden Sorumluluk	131
2.2. Objektif Sorumluluk.....	134
2.3. Kusurlu Sorumluluk.....	140
2.3.1. Manevi- iradi sahada kast- taksir ayrımı	145
2.4. Değerlendirme	159
3. SORUMLULUK TÜRLERİ	160
3.1. Cezai Sorumluluk.....	160
3.1.1. Cezalandırmanın anlamı ve amacı	170
3.1.1.1. Faydacı cezalandırma	177
3.1.1.2. Kefaret olarak cezalandırma.....	187
3.1.2. Değerlendirme.....	198
3.2. Hukuki Sorumluluk	199
3.3. İdari Sorumluluk.....	202
4. CEZAI SORUMLULUĞUN ŞARTLARI	205
5. CEZAI SORUMLULUĞU KALDIRAN YAHUT AZALTAN DURUMLAR İLE DAVAYI VE CEZAYI DÜŞÜREN SEBEPLER. 213	
5.1. Kanun Hükmünü Yerine Getirme.....	216
5.2. Amirin Emrini Yerine Getirme	217
5.3. Meşru Müdafaa	219
5.4. Zaruret (İztırar) Hâli	222
5.5. Hakkın Kullanılması ve İlgilinin Rızası.....	230
5.6. Maddi ve Manevi Cebir.....	231
5.7. Haksız Tahrik	234

5.8. Hata	236
5.9. Yaş Küçüklüğü	239
5.10. Akıl Hastalığı	244
5.11. Sağırılık ve Dilsizlik	248
5.12. Geçici Nedenler, Alkol veya Uyuşturucu Madde Etkisinde Olma	249
5.13. Mücbir Sebep	251
5.14. Kaza ve Tesadüf	252
5.15. Şüphelinin, Sanığın veya Hükümlünün Ölümü	254
5.16. Af	254
5.17. Zamanaşımı	258
5.18. Şikâyetten Vazgeçme	262

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

IMMANUEL KANT ve H.L.A. HART'IN HUKUK, ÖZGÜRLÜK ve SORUMLULUK KAVRAMLARINA YAKLAŞIMLARI

1. KANT'TA ÖZGÜRLÜK ve ÖDEV DEN DOĞAN SORUMLULUK	263
1.1. Kant'ın Nedensellik ve Özgürlük Algısı	267
1.2. Kant'ın Ahlak Felsefesinin Gereği Olarak Ödevden Doğan Sorumluluk	292
1.3. Değerlendirme	317
2. H.L.A. HART'IN HUKUKA ve SORUMLULUĞA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	320
2.1. Hart'ın Sorumluluk Tasnifleri	340
2.1.1. Rol sorumluluğu	342
2.1.2. Nedensel sorumluluk	344
2.1.3. Hukuki sorumluluk	345
2.1.4. Kapasite sorumluluğu	348

2.2. Cezalandırmanın Dayanakları.....	350
2.3. Hukuki Sorumluluk	361
2.4. İradi Davranışlar ve Sorumluluk.....	362
2.5. Kusurluluk ve Cezai Sorumluluk.....	364
2.6. Cezai Sorumluluğun Ortadan Kalkması.....	366
2.7. Değerlendirme	367
SONUÇ	371
KAYNAKÇA.....	377